

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ НА БЕРДЯНСЬКІЙ АВТОМОБІЛЬНІЙ ШКОЛІ ВСА

Анотація Надано методичні рекомендації щодо обліку та аналізу фінансових результатів діяльності Бердянської автомобільної школи ВСА.

Аннотация. Предложены методические рекомендации по учету и анализу финансовых результатов деятельности Бердянской автомобильной школы ВСА.

Annotation. Methodical recommendations on the account and the analysis of financial results of Berdyansk automobile school VSA activity are offered.

Ключові слова: облік доходів, облік витрат, фінансова стійкість, облік знижок на надання послуг.

Для прийняття ефективних управлінських рішень необхідна достовірна інформація про результати діяльності, сформована з урахуванням специфіки господарювання підприємств та їх організаційної структури. Така інформація становить найбільший інтерес для користувачів фінансової звітності. Головним чином це стосується об'єктивної інформації щодо доходів та витрат як визначальних складових фінансового результату. У зв'язку з прийняттям Податкового кодексу від 02.12.2010 р. відбулися зміни у системі формування показників фінансового результату та відображення їх у фінансовій та податковій звітності.

Таким чином, проблема удосконалення обліку фінансового результату діяльності підприємств є актуальною та становить інтерес для дослідження.

Проблему розвитку і вдосконалення обліку й аналізу фінансових результатів розглядали у своїх працях Бабіч В. В., Башнянин Г. І., Бутинець Ф. Ф., Голов С. Ф., Костенко Г. Д., Малярєвський Д. Ю., Мец В. О., Орлова В. К. та ін.

Метою дослідження є розгляд організації бухгалтерського обліку на підприємстві та аналіз результатів його діяльності, розробка практичних рекомендацій щодо обліку фінансових результатів для підприємства. Задля досягнення мети даної роботи необхідно виконати такі завдання: виявити недоліки обліку доходів та витрат на підприємстві, надати рекомендації щодо напрямів удосконалення обліку фінансових результатів діяльності; запропонувати напрямки збільшення доходу Бердянської автомобільної школи ВСА.

Проаналізуємо категорії "дохід" та "витрати" підприємства, адже вони мають суттєвий вплив на формування його прибутку. Згідно з П(С)БО 3 "Звіт про фінансові результати", доходи – це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків власників) за звітний період [1].

Розглянемо класифікацію доходів згідно П(С)БО 15 "Дохід". Визнані доходи класифікуються в бухгалтерському обліку за такими групами: дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), інші операційні доходи, фінансові доходи, інші доходи, надзвичайні доходи [2].

Згідно з П(С)БО 16 "Витрати", витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками) [3]. Але сутність витрат у даному визначенні виражається не через їх економічну природу, а через наслідки операцій з активами та капіталом.

Витрати за їх економічним змістом групуються за такими елементами: матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші операційні витрати.

Об'єктом дослідження для проведення практичного ознайомлення з обліком фінансових результатів діяльності є Бердянська автомобільна школа ВСА, приватної форми власності, яка є правонаступником колективного підприємства "Автосоюз" Бердянської міської організації Всеукраїнської спілки автомобілістів і зареєстрована як суб'єкт малого підприємництва. Автошкола є професійно-технічним закладом 1 атестаційного рівня, що забезпечує реалізацію потреб громадян у здобутті професійно-технічної освіти. Бердянська автошкола ВСА займається підготовкою водіїв транспортних засобів таких категорій: "А" – мотоцикл, "В" – легковий автомобіль, "С" – вантажний автомобіль, перепідготовку з категорії "В" на "С", "D" – автобус, "Е" – автопоїзд. Також у власності підприємства знаходяться дві автостоянки.

У ході дослідження обліку доходів та витрат підприємства встановлено, що основним недоліком в обліку на Бердянській автошколі ВСА є те, що бухгалтер не веде аналітичний облік доходів та витрат за видами діяльності. Тому автор дослідження пропонує ввести облік за видами діяльності для того, щоб дотримуватися вимог достовірності інформації. Крім того, доцільно було б ввести до робочого плану рахунків такі аналітичні рахунки для обліку витрат діяльності 9 "Витрати діяльності" класу рахунків:

903.1 – "Собівартість реалізованих послуг з навчання";

903.2 – "Собівартість реалізованих послуг з автостоянок".

Оскільки підприємство застосовує облік витрат на 8 і 9 класах рахунків для достовірності та доступності відображення фінансово-господарських операцій за витратами за елементами в обліку доцільно до 8 класу "Витрати за елементами" рахунків також ввести аналітичні субрахунки, наприклад:

801.1 – "Витрати сировини та матеріалів на виробничі потреби";

801.1.1 – "Навчання";

801.1.2 – "Автостоянки";

803.1 – "Витрати палива та електроенергії на виробничі потреби":

803.1.1 – "Витрати палива та електроенергії на навчання";

803.1.2 – "Витрати електроенергії на автостоянках";

803.2 – "Витрати палива та електроенергії на адміністративні потреби" та ін.

Для обліку доходів від нарахованих відсотків на залишок коштів, що перебувають на поточному рахунку підприємства автошкола використовує субрахунок 732 "Відсотки одержані", на якому згідно з Інструкцією № 291 [4] узагальнюється інформація про відсотки за облігаціями чи іншими цінними паперами. Тож підприємство неправильно відображає бухгалтерські записи за даною операцією. У листі Міністерства фінансів України від 29.03.06 № 31-34000-20-10/6452 [5] зазначається, що відсотки за поточним рахунком включаються до складу інших операційних доходів.

Тобто, згідно з інструкцією № 291, відсотки, які нараховуються на залишок коштів, що перебувають на поточному рахунку підприємства, варто показувати у складі інших операційних доходів, за дебетом, використовуючи субрахунок 373 "Розрахунки за нарахованими доходами", а за кредитом – субрахунок 719 "Інші доходи від операційної діяльності". Нарахування таких відсотків показують проводками, наведеними у табл. 1.

Таблиця 1

**Бухгалтерські записи з нарахування відсотків на залишок коштів,
які перебувають на поточному рахунку**

Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
	дебет	кредит
1. Нараховано відсотки на залишок коштів, розміщених на поточному рахунку.	373	719
2. Зараховано відсотки на поточний рахунок	311	373
3. Відображено списання доходів у порядку закриття рахунка й визначення фінансових результатів	719	791

У ході аналізу фінансової стабільності підприємства було встановлено, що підприємство знаходиться на межі банкрутства. Але всі інші показники у нормі. Тому автор дослідження вважає, що дана методика не підходить для аналізу даного підприємства. Тим паче підприємство відносно мале, і воно більш "гнучке", ніж підприємство з великим обсягом виробництва.

Для забезпечення фінансової стійкості підприємства, що позитивно вплине на підвищення його платоспроможності і зменшить вірогідність банкрутства, на думку автора, доцільно на підприємстві Бердянська автошкола ВСА створити резервний капітал у мінімальному розмірі 25 % статутного капіталу – це зрівняє 46 тис. грн. А розмір щорічних відрахувань встановити у розмірі 5 % від чистого прибутку. Усі перераховані зміни потрібно відобразити в обліковій політиці підприємства.

При дослідженні впливу на економічний показник Y рентабельність послуг п'яти факторів – коефіцієнта зносу X_1 , фондівіддачі X_2 , коефіцієнта автономії X_3 , коефіцієнта поточної ліквідності X_4 та фондоозброєності X_5 – за допомогою економіко-математичної моделі та на основі отриманих результатів зроблено висновок, що для підвищення рентабельності послуг доцільно Бердянській автошколі ВСА залучати кошти у вигляді кредитів для розвитку своєї діяльності, оскільки у підприємства немає інших джерел отримання додаткових коштів. Доцільно знизити коефіцієнт автономії до 50 %, що призведе до збільшення рентабельності послуг та не вплине на стабільність підприємства.

У зв'язку з тим, що стоянки, які знаходяться у власності автошколи, розраховані на 100 місць, а в середньому використовується лише приблизно 75 місць, для залучення клієнтів Бердянській автошколі ВСА автором пропонується ввести знижку на послуги, що реалізуються постійним клієнтам:

за використання місця легковим автомобілем знижка від загальної вартості (10 грн з ПДВ за добу) – 10 %;

за використання місця мікроавтобусом знижка від загальної вартості (15 грн з ПДВ за добу) – 15 %;

за використання місця легковим автомобілем у гаражі знижка від загальної вартості (15 грн з ПДВ за добу) – 15 %;

за використання місця мікроавтобусом у гаражі знижка від загальної вартості (15 грн з ПДВ за добу) – 15 %;

оплата місця за місяць будь-якого виду транспорту надається знижка у розмірі 15 %;

на послуги на навчання на категорії В (вартість 2 050 грн) знижка студентам встановлена у розмірі 20 %.

Надання знижок покупцям на послуги повинні проводитися на підставі відповідного розпорядчого документа. Це може бути положення про знижки або про маркетингову політику підприємства, у яких обґрунтовуються розмір цін та знижок, що застосовуються підприємством (з урахуванням всіх умов), а також економічна значущість та ефективність маркетингових заходів, які проводяться.

Розглянемо приклад бухгалтерських проводок надання знижок у момент реалізації послуг (до дати зазначеної реалізації послуг) при таких умовах: ціна місця на стоянці для легкового автомобіля складає 10 грн з ПДВ за добу. Постійним клієнтам, фізичним особам, знижка надається у розмірі 10 %. Собівартість послуг складає 5 грн (табл. 2).

Таблиця 2

**Облік знижок, наданих у момент реалізації послуг або ж у момент (дату)
зазначеної реалізації**

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
	дебет	кредит	
1. Відображено в складі доходу виручку від реалізації послуг (за мінусом наданої 10-відсоткової знижки (10 грн – 1 грн (10 грн x 10 % / 100 %))	361	703.2	9
2. Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ 9 грн x 20 % / 120 %	703.2	641.1	1,5
3. Отримано оплату від замовника послуг (за мінусом 3-відсоткової знижки, обумовленої в договорі)	301	361	9
4. Відображено собівартість реалізованих послуг	903.2	23.2	5
5. Списано на фінансовий результат собівартість реалізованих послуг	791	903.2	5
6. Списано на фінансовий результат дохід від реалізації послуг	703.2	791	7,5

Аналізуючи табл. 2, можна зробити висновок, що підприємство отримує прибуток від реалізації послуг, що дорівнює 2,5 грн (7,5 грн – 5 грн). Операція оформлюється проводкою: дебет 791, кредит 441 "Прибуток нерозподілений" [6].

За результатами досліджень сформовано висновки стосовно діяльності підприємства та надано рекомендації, впровадження яких буде сприяти збільшенню доходу на підприємстві, а також рентабельності послуг у майбутньому.

Отримані результати можуть бути використані в практичній діяльності Бердянської автомобільної школи ВСА для забезпечення ефективного функціонування та стабільного розвитку підприємства в майбутньому.

Наук. керівн. Пасенко Н. С.

Література: 1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 "Звіт про фінансові результати", затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 87 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi>. 2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 "Дохід", затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 87 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi>. 3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати", затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 87 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi>. 4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291 від 31.11.99 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi>. 5. Лист Міністерства фінансів України від 29.03.06 № 31-34000-20-10 / 6452 "На запит щодо відображення деяких господарських операцій" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/>. 6. Маляревский Ю. Д. Финансовый учет : конспект лекций. Ч. 1 / Ю. Д. Маляревский, П. С. Тютюнник. – Х. : Изд. ХГЭУ, 2003. – 104 с.